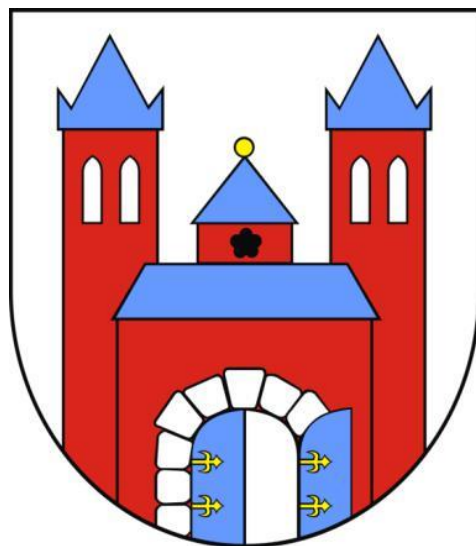

Załącznik
do uchwały nr XXXV/284/22
Rady Miejskiej Chełmży
z dnia 9 czerwca 2022 r.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026

Wykaz skrótów:

ChOK – Chełmżyński Ośrodek Kultury

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KBdsPN – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania

Narkomanii **KP** – Komisariat Policji

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych **MOPS** – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje

pozarządowe **ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSiT – Ośrodek Sportu i Turystyki

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych **PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PiMBP – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna

PKM – Punkt Konsultacyjno-Motywacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-

Pedagogiczna **PUP** – Powiatowy Urząd Pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki

Społecznej **UM** – Urząd Miasta

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

SPIS TREŚCI

PRZEMOC W RODZINIE	3
DEFINICJA PRZEMOCY	3
RODZAJE PRZEMOCY	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	8
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	9
CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTO CHEŁMŻA	11
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY MIASTO CHEŁMŻA	15
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIASTO CHEŁMŻA	19
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	19
ANALIZA BADAŃ SPOŁECZNYCH	22
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	26
ADRESACI PROGRAMU	32
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	33
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	34
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	34
WSKAŹNIKI MONITORINGOWE	35
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	37
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	38
SPIS RYSUNKÓW	38
SPIS WYKRESÓW	38
SPIS TABEL	38

PRZEMOC W RODZINIE

DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), przemoc w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”*.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety i dzieci¹, dotyczy jednak również mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie lub brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna,

¹<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

finansowa, a także kształt intencjonalnego oraz nieintencjonalnego zaniedbania². Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji. Może ona przybierać formę działań świadomych lub nieświadomych. Ofiarami takich poczynań padają również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- motywacyjnego polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji,
- poznawczego polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem,
- emocjonalnego, czyli pojawienie się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę,

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009, s. 55-73.

czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc w rodzinie dotyczy również rodzin uwikłanych w problem uzależnień. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

RODZAJE PRZEMOCY

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
2. **Psychiczną** – przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religijnych, pochodzenia, narzucanie własnych przekonań, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych,

wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.

4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶.

SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy w rodzinie dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez Policję, w 2020 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 85 575. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z głównych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać klapssem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21% społeczeństwa.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy w rodzinie lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Gminy Miasto Chełmża. **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji

wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc w rodzinie. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026 jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2022, którego celem głównym jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce*.
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Chełmża na lata 2020-2025.
- Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Miasto Chełmża na rok 2022.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań i danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży.

CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTO CHEŁMŻA

Chełmża to gmina miejska położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie toruńskim. Miasto jest jedną z 9 gmin wchodzących w skład powiatu i jedyną o statusie gminy miejskiej. W całości otoczone jest obszarem gminy wiejskiej Chełmża. Oddalone jest o około 20 km od miasta Torunia (siedziby powiatu oraz marszałka i sejmiku województwa) oraz o około 50 km od Bydgoszczy – stolicy województwa, a zarazem siedziby wojewody kujawsko-pomorskiego. Teren Miasta zajmuje powierzchnię 7,84 km², co stanowi 0,6% terytorium powiatu toruńskiego. Zaledwie 1% obszaru Miasta to grunty leśne, z kolei użytki rolne stanowią 47% jego powierzchni.

Rysunek 1. Położenie Gminy Miasto Chełmża na mapie powiatu toruńskiego

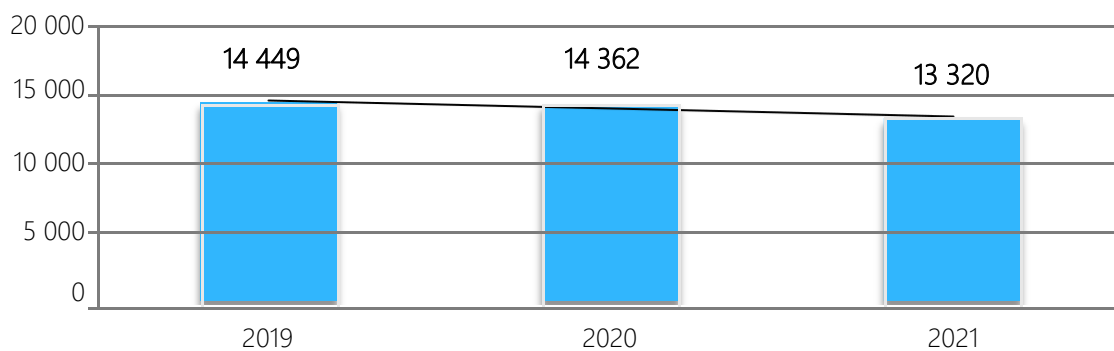

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://torun.policja.gov.pl/>

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Miasto Chełmża zamieszkuje 13 320 osób (stan na 31.12.2021 roku). Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu. W 2021 roku w stosunku do 2019 roku widoczny jest spadek o 8%.

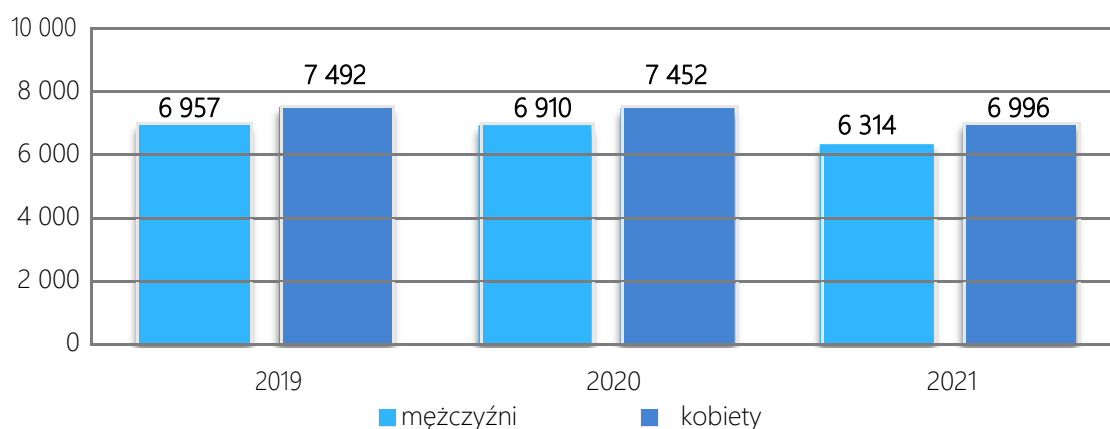
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Miasto Chełmża latach 2019-2021

Źródło: wewnętrzne dokumenty Gminy Miasto Chełmża

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Chełmża była w 2021 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 52,5% ogólnej liczby ludności (6 996 kobiet), natomiast mężczyźni 47,4% (6 314 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2021 roku w Gminie wynosił 111, co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypadło 111 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Chełmża na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: wewnętrzne dokumenty Gminy Miasto Chełmża

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W Chełmży w 2021 roku przyrost naturalny był ujemny i wynosił -112 (stan na koniec 2021 roku), co odpowiadało przyrostowi naturalnemu -8,41 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2019-2021 przyrost naturalny w Mieście ulegał regularnego spadkowi i przyjmował w tym okresie wartość ujemną.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Miasto Chełmża na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
urodzenia żywe	153	131	92
zgony	196	195	204
przyrost naturalny	-43	-64	-112

Źródło: wewnętrzne dokumenty Gminy Miasto Chełmża

Struktura ludności w Gminie Miasto Chełmża według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- 18,6% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 60,9% mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 20,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w Gminie Miasto Chełmża. Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalny jest wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym ulega spadkowi. W przypadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym dostrzegalne są niewielkie wahania. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Mieście prezentuje się na zbliżonym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju.

Tabela 2. Udział ludności Gminy Miasto Chełmża według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	18,3	18,2	18,6
wiek produkcyjny	61,8	61,3	60,9
wiek poprodukcyjny	19,9	20,5	20,5

Źródło: wewnętrzne dokumenty Gminy Miasto Chełmża

Działalność kulturalna w Mieście realizowana jest w głównej mierze przez **Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Juliana Prejsa** oraz działający w jej strukturach **Chełmżyński Ośrodek Kultury**.

Zadania w zakresie sportu na terenie Miasta realizuje **Ośrodek Sportu i Turystyki w Chełmży**. Jego głównym celem jest samodzielne organizowanie wydarzeń kulturalnych oraz kulturalno-sportowych oraz wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej.

Baza oświatowa w Gminie Miasto Chełmża składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Miejskie nr 1,
- Przedszkole Miejskie nr 2,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Wojska Polskiego w Chełmży,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. bł. ks. S.W. Frelichowskiego w Chełmży,
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Papieża Jana Pawła II w Chełmży,
- Zespół Szkół w Chełmży im. Unii Europejskiej w Chełmży,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Chełmży.

W zasobach infrastruktury społecznej Miasta znajduje się ponadto **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która swoimi działaniami obejmuje teren Miasta, gminę wiejską Chełmża, jak i 6 innych gmin, a także prywatne przedszkole „Angelove Przedszkole”. Obsługą finansowo-księgową, kadrowo-płacową i organizacyjno-administracyjną szkół podstawowych oraz przedszkoli w Chełmży zajmuje się Centrum Usług Wspólnych. Organem prowadzącym dla Zespołu Szkół oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Chełmży jest powiat toruński.

Opiekę nad dziećmi do 3 roku życia sprawuje **klub dziecięcy „Aniołek”**, Gminne Niepubliczne „Małe Przedszkole” oraz **złobek niepubliczny „Hula Hop”**.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY MIASTO CHEŁMŻA

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Chełmża zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny w Chełmży**, który tworzy Burmistrz Miasta powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
 - 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
 - 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
 - 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza, • poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego w Chełmży, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Placówki oświatowe	• Wczesna diagnoza, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Komisariat Policji	• Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ochrona zdrowia	• Wczesna diagnoza, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Zespół Interdyscyplinarny w Chełmży	• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Kluczowym zasobem Chełmży w zakresie wsparcia osób doznających lub stosujących przemoc jest **Punkt Konsultacyjno-Motywacyjny**, który oferuje pomoc i wsparcie w formie porad i konsultacji indywidualnych, szczególnie dotyczących problemów uzależnienia od alkoholu oraz innych form uzależnienia, współuzależnienia, konfliktów i przemocy w rodzinie. Ponadto, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży działa w 3 zespołach, wśród których funkcjonuje **zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** i **zespół ds. profilaktyki szkolnej**.

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmży,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu,
- samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- instytucje kościelne,
- lokalne organizacje pozarządowe.

ZASOBY LUDZKIE:

Zespół Interdyscyplinarny w Chełmży w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

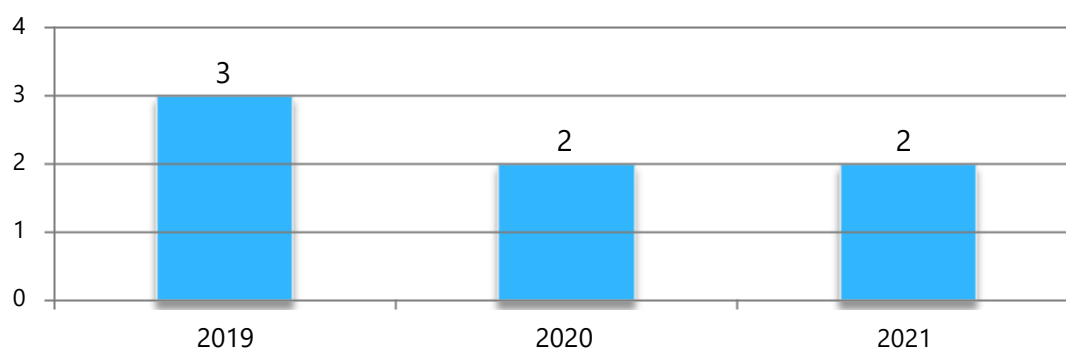

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIASTO CHEŁMŻA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W 2021 roku w Chełmży z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie korzystały 2 rodziny. Liczba rodzin na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na zbliżonym, niskim poziomie.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2019-2021

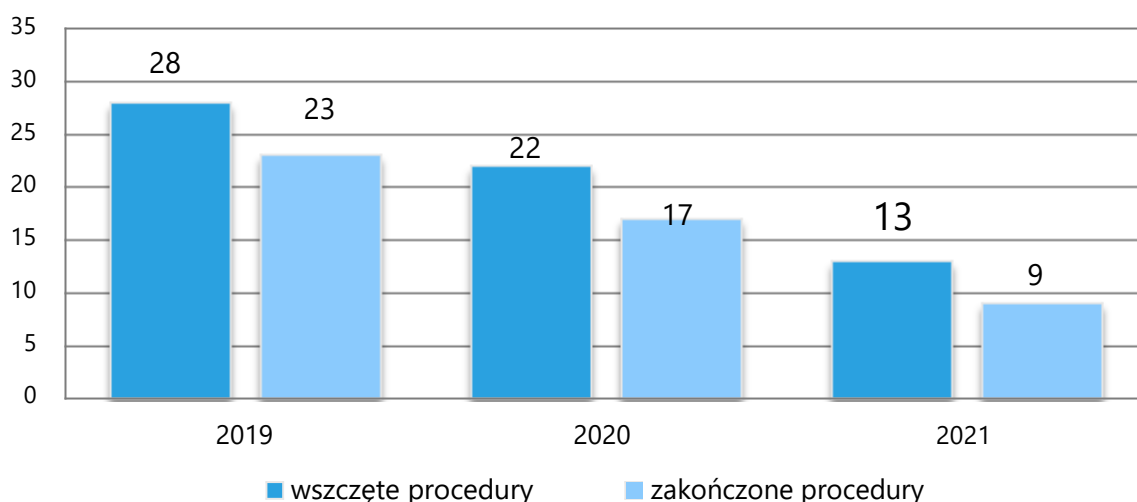
Źródło: Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży za lata 2019, 2020 i 2021

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka

rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba podjętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2019 roku było to 28 wszczętych procedur, w 2020 roku 22, natomiast w 2021 roku – 13. Jak wynika z danych Zespołu Interdyscyplinarnego, w 2021 roku 12 procedur zostało wszczętych przez Policję, natomiast 1 przez MOPS w Chełmży. W 2021 roku zakończono 9 spraw w ramach procedury. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2019-2021 uległa zmniejszeniu – w 2021 roku w porównaniu do roku 2019 o 61%. Dane te obrazuje wykres nr 4.

Wykres 4. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży za lata 2019, 2020 i 2021

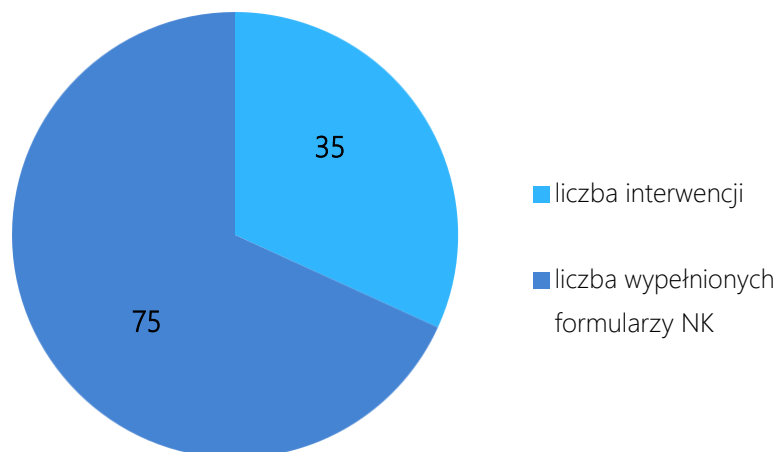
W 2021 roku osobami doświadczającymi przemocy w Chełmży były przede wszystkim kobiety (12 osób), jednakże odnotowany został również 1 przypadek, gdzie ofiarą przemocy było dziecko. W przypadku osób stosujących przemoc, na terenie Chełmży byli to przede wszystkim mężczyźni (12 osób), a także 1 kobieta.

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Miasto Chełmża są również działania podejmowane przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Chełmży. Jak wynika z danych przekazanych przez KP, na przestrzeni lat

2019-2021 na terenie Miasta przeprowadzono 35 interwencji związanych bezpośrednio z przemocą w rodzinie, a także wypełniono 75 formularzy „Niebieska Karta”.

Wykres 5. Liczba działań podjętych przez KP w Chełmży w zakresie przeciwdziałania przemocy w 2021 roku

Źródło: Dane Komisarjatu Policji w Chełmży

Osoby borykające się z problemem przemocy w rodzinie mogą skorzystać za pośrednictwem pracowników socjalnych ze wsparcia oferowanego przez **Fundację DIES MEI**. W zależności od potrzeb, po wcześniejszym telefonicznym ustaleniu terminu spotkania, osobom doświadczającym przemocy domowej, a także ich rodzinom proponowane są:

- pomoc prawna,
- pomoc psychologiczna (psychiatryczna oraz psychoterapeutyczna w razie konieczności),
- pomoc socjalna,
- pomoc mieszkaniowa.

ANALIZA BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2019 roku na terenie Gminy Miasto Chełmża przeprowadzone zostały badania społeczne mające na celu identyfikację występujących wśród mieszkańców problemów społecznych. Wyniki przedstawione poniżej dotyczą kwestii związanych z przemocą domową, rówieśniczą oraz cyberprzemocą w Chełmży, w opinii dorosłych mieszkańców oraz uczniów. W badaniu wzięło udział 113 dorosłych mieszkańców Miasta, a także 303 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Chełmża. Raport z badań przeprowadzonych w 2019 roku.

Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Chełmża wynika, iż:

- co czwarty badany dorosły mieszkaniec deklaruje doświadczenie kiedykolwiek przemocy;
- ponad połowa respondentów stwierdziła, że doznała przemocy psychicznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed przystąpieniem do badania, na drugim miejscu znalazło się zaniedbanie (33%), a na trzecim – mobbing (26%);

- 61% badanych mieszkańców doświadczyło przemocy w domu;
- znajomość osoby w swoim otoczeniu, która doświadcza przemocy domowej zadeklarowało 15% ankietowanych, z kolei co trzeci twierdzi, że nie posiada w tym zakresie wiedzy;
- zdecydowana większość respondentów upatruje przyczyny problemu przemocy w rodzinie w sięganiu po alkohol (87%);
- co czwarty badany dorosły mieszkaniec Chełmży przyznał, że stosował kiedykolwiek przemoc (27%), w tym po 24% wskazało na przemoc psychiczną i fizyczną;
- osoby stosujące przemoc kierowały ją przeważnie w stronę kolegi/koleżanki z pracy (45%), a także wobec nieznanym osób (38%) i przeważnie nie były wówczas pod wpływem środków psychoaktywnych (90%);
- 7% ankietowanych przyznało, że w ich domu stosowana jest przemoc;
- blisko co piąty dorosły mieszkaniec Miasta wykazuje pozytywny stosunek w zakresie stosowania kar fizycznych wobec dzieci jako metody wychowawczej, z kolei 11% nie posiada wiedzy o zasadności ich stosowania;
- co piąty respondent jest zdania, że istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, z kolei 9% deklaruje brak wiedzy w tym zakresie.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD UCZNIÓW

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie miasta Chełmża. Raport z badań przeprowadzonych w 2019 roku.*

Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród uczniów Gminy Miasto Chełmża wynika, iż:

- co trzeci badany uczeń zadeklarował doświadczenie przemocy kiedykolwiek;
- najczęściej uczniowie doświadczali jej ze strony kolegów ze szkoły (49%) oraz znajomych (33%);
- na występowanie w swojej szkole zjawiska przemocy rówieśniczej wskazała niemal połowa młodych ankietowanych (45%);
- stosowanie przemocy zadeklarowało 32% dzieci i młodzieży szkolnej z terenu Chełmży;
- najczęściej doświadczaną i stosowaną kiedykolwiek formą przemocy wśród uczniów jest przemoc fizyczna (po 52% spośród osób deklarujących doświadczenie i stosowanie przemocy);

- 3% ankietowanych uczniów przyznało, że w ich domu stosowana jest przemoc wobec nich samych;
- średnio co dziesiąty respondent zadeklarował znajomość w swoim otoczeniu osoby, która doświadcza przemocy w swoim domu;
- doświadczenie cyberprzemocy zadeklarował średnio co piąty uczeń (22%), z kolei jej stosowanie – 11% badanych.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

Miasto Chełmża, poprzez zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom doświadczającym przemocy oraz prowadzenie skutecznego oddziaływania na osoby ją stosujące.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

- A. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz prowadzenie szerokiej działalności profilaktycznej.
- B. Zapewnienie ochrony i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.
- C. Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
- D. Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych problemów:

- A. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz prowadzenie szerokiej działalności profilaktycznej.
 - 1. Podniesienie świadomości społecznej w obszarach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci.
 - 2. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
 - 3. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
 - 4. Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Miasta, w przypadku doświadczania problemu przemocy domowej.

5. Edukowanie społeczności lokalnej, w tym przedsiębiorców na temat negatywnych skutków mobbingu w miejscu pracy, a także dążenie do ograniczania tego zjawiska.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	ZI, UM, KP, PKM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Liczba uczestników.	ZI, UM, KP, PKM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Liczba działań podjętych w ramach edukacji. Szacunkowa liczba odbiorców. Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur.	ZI, UM, KPM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe.
4.	Edukacja na temat przemocy w rodzinie oraz związanych z nią innych problemów jak uzależnienia poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, ChOK.
5.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole.	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów. Szacunkowa liczba odbiorców programów/warsztatów.	ZI, UM, KP, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, ChOK.
6.	Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.	Liczba zrealizowanych działań. Szacunkowa liczba odbiorców działań.	ZI, UM, KP, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, ChOK, PiMBP.

7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych mających na celu podnoszenie wrażliwości społecznej na kwestie przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych.	ZI, UM, KP, MKRPA, PKM, MOPS, NGO, placówki oświatowe, ChOK, PiMBP.
8.	Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu wskazanie prawidłowych reakcji w przypadku zaobserwowania przemocy.	Liczba zorganizowanych działań.	ZI, UM, KP, PKM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	Liczba możliwych form spędzania czasu wolnego. Liczba uczestników organizowanych zajęć.	ZI, UM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, ChOK, PiMBP, OSiT.
10.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba zrealizowanych programów. Szacunkowa liczba odbiorców programów.	ZI, KP, UM, MKRPA, MOPS, NGO, placówki oświatowe, PCPR, PPP.
11.	Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy na terenie Miasta poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród dorosłych mieszkańców i uczniów szkół.	Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy.	MOPS, UM, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
12.	Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla przedsiębiorców w zakresie wdrażania polityki antymobbingowej w miejscu pracy.	Liczba osób objętych działaniami edukacyjno-informacyjnymi. Liczba podjętych działań.	UM, MOPS, KP, ZI, NGO.

B. Zapewnienie ochrony i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.

1. Udzielanie pomocy osobom doznającym przemoc w rodzinie oraz zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia na obszarze Miasta.
2. Podniesienie jakości życia i bezpieczeństwa ofiar przemocy.
3. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	Liczba osób, które skorzystały ze schronienia.	ZI, MOPS, UM, PCPR.
2.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. Liczba instytucji zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa.	ZI, MKRPA, MOPS, UM, PKM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy.	MOPS.
4.	Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy, poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba rozpoczętych procedur. Liczba rodzin objętych procedurą. Liczba zakończonych procedur.	ZI, MKRPA, MOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
5.	Tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie. Wsparcie rodzin, w których	Liczba podjętych działań w kierunku tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych.	ZI, MKRPA, UM, MOPS, KP, NGO.
6.	występuje problem przemocy, poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej.	MOPS.

7.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych. Umieszczanie dzieci doznających	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	MOPS.
8.	przemocy w rodzinie w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	ZI, PCPR, MKRPA, MOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Motywacyjnego w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy, ich rodzin oraz osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób objętych wsparciem Punktu Konsultacyjno-Motywacyjnego.	PKM, UM, MKRPA.

C. Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

1. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podniesienie ich jakości.
2. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób przejawiających zachowania przemocowe.
3. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjne i edukacyjne.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób biorących udział w programie. Liczba osób motywowanych do udziału w programach.	ZI, MKRPA, MOPS, PCPR.
2.	Motywowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób biorących udział w programie. Liczba osób motywowanych do udziału w programach.	ZI, MKRPA, MOPS, PCPR.

3. Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	Liczba ewaluacji podejmowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.	ZI, MKRPA, MOPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
4. Izolowanie sprawców przemocy poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do mieszkania oraz jego otoczenia.	Liczba interwencji związanych z usunięciem sprawcy przemocy z miejsca zamieszkania.	ZI, MKRPA, MOPS, KP.

D. Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

1. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy w rodzinie w Mieście.
2. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.
3. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. Liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, konferencjach.	ZI, MKRPA, MOPS, UM, PKM, KP, ROPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.

Kierowanie osób zaangażowanych w działania z zakresu 2. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i finansowanie ich uczestnictwa w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych.	Liczba szkoleń/konferencji/wizyt studyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele Miasta. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/wizytach studyjnych.	ZI, MKRPA, MOPS, UM, KP, PKM, ROPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
3. Prowadzenie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Liczba przeprowadzonych superwizji. Liczba uczestników superwizji.	ZI, MOPS, MKRPA, PKM, KP, placówki ochrony zdrowia, PCPR.
4. Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba zrealizowanych procedur „Niebieskie Karty”. Liczba rodzin, w których ustała przemoc po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.	ZI, MKRPA, MOPS, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
5. Prowadzenie zewnętrznego coachingu/doradztwa dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu zapobiegnięcia wypaleniu zawodowemu.	Liczba osób objętych wsparciem coachingowym/doradztwem.	ZI, PKM, MKRPA, MOPS, PCPR, ROPS.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców Gminy Miasto Chełmża, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób, które dotknięte zostały przemocą w rodzinie,
- osób, które stosują przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy w rodzinie, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie liczby osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Budowa spójnego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zasady realizowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;
- **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;

- **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026 finansowane będą z budżetu Miasta Chełmża oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane liczby, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 4. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych

Lp.	Obszar	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2021 roku)	Wartość docelowa (w 2026 roku)
1	Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz prowadzenie szerokiej działalności profilaktycznej.	Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	0	1
2	Zapewnienie ochrony i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	13	do 20
		Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	9	do 15
3	Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.	Liczba osób, które wzięły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	3	powyżej 10
		Liczba grup samopomocowych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	0	1
		Liczba osób biorących udział w spotkaniach grupy samopomocowej dla osób stosujących przemoc.	0	powyżej 10
4	Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.	Liczba warsztatów/szkoleń/ superwizji skierowanych do osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie.	2	powyżej 4

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Burmistrzowi Miasta Chełmża przez Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu Gminy Miasto Chełmża stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających jak i stosujących przemoc, nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Chełmża na lata 2022-2026, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Miasto Chełmża na mapie powiatu toruńskiego	11

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Miasto Chełmża latach 2019-2021	12
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Chełmża na przestrzeni lat 2019-2021	12
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2019-2021	19
Wykres 4. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021.....	20
Wykres 5. Liczba działań podjętych przez KP w Chełmży w zakresie przeciwdziałania przemocy w 2021 roku	21

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Miasto Chełmża na przestrzeni lat 2019-2021	13
Tabela 2. Udział ludności Gminy Miasto Chełmża według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)	13
Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania	16
Tabela 4. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych	36